

Sisukord

Raamatupidamise aastaaruanne	3
Bilanss	3
Tulemiaruanne	4
Rahavoogude aruanne	5
Netovara muutuste aruanne	6
Raamatupidamise aastaaruande lisad	7
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	7
Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed	8
Lisa 3 Võlad ja ettemaksed	8
Lisa 4 Annetused ja toetused	9
Lisa 5 Mitmesugused tegevuskulud	9
Lisa 6 Tööjõukulud	9
Lisa 7 Seotud osapooled	9
Aruande allkirjad	11

Eesti Leader Liidu 2022. aasta tegevusaruanne

Eesti Leader Liit on LEADER tegevusrühmi koondav ühing, mis esindab piirkondlikke arendusorganisatsioone, kes tegutsevad kogukondade ühendajana, regionaalpoliitika toetajana ja maaelu hoidjana.

2022. aastal on organisatsioon jätkuvalt toimiv, seistes aktiivselt Eesti maaelu arendamises LEADER põhimõtete hoidmise ja LEADER sekkumise kvaliteetse rakendamise eest. Igapäevaselt tehti koostööd mitmete partneritega, et laiendada kogukonnameetodi kogemust ja anda kogukondadele rohkem õigusi piirkondlike strateegiate planeerimiseks ja täitmiseks järgmisel rahastusperioodil.

Liidu liikmeks on 31.12.2022 seisuga 21 kohalikku LEADER tegevusrühma. Aasta jooksul suurenes liikmete arv 1 organisatsiooni võrra.

Eesti Leader Liidu juhtimisorganiteks on üldkoosolek ja juhatus.

2022. aastal toimus kaks üldkoosolekut, 11.02 Võrumaal ja 09.06 Põlvamaal.

Juhatus jätkas endises koosseisus. Juhatusel on Rafael Millerman - Lääne Harju Koostöökogu (esimees), Kristiina Tammets - Tartumaa Arendusselts (aseesimees), Valdek Haugas - Virumaa Koostöökogu, Tiiu Rüttele - Põlvamaa Partnerluskogu, Silva Anspal - Järva Arengu Partnerid, Endla Mitt - Piiriveere Liider, Koit Kelder - Saarte Koostöökogu.

2022. aastal toimus 5 juhatuse koosolekut (neist 2 elektroonselt) ning arvukalt töörühmade kohtumisi, mis valdavalt viidi läbi elektroonilises formaadis.

Juhatusel esimehele maksti hüvitist vastavalt üldkoosoleku otsusele nr 2.1, 11.02.2022. Palgatöötajana jätkas tööd tegevjuht Triin Kallas (1,0 kohta). Maal elamise päeva projekti raames sõlmiti käsundusleping Krista Pegolainen-Saar FIEga kohustusega juhtida 24.09.2022 toimuva Maal elamise päeva korraldamist kogu aasta vältel.

2022. aastal jätkasid Eesti Leader Liidu esindajad osalemist MAK 2014-2020 seirekomisjonis, Põllumajanduse ja maaelu arengu nõukogus, Ühise Põllumajanduspoliitika strateegiakava 2021-27 juhtkomisjonis, ELARDi (Euroopa LEADER Ühendus Maaelu Arengu) juhatuses, Strateegia Eesti 2035 koostamise töörühmas, Euroopa Maaeluvõrgustike assambleel, Kodanikuühiskonna programm 2021-2030 juhtrühmas ning Maaeluvõrgustiku koostöökogus ja PRIA klientide nõukogus.

Liikmete jooksvaks koostöövormiks on kohtumised temaatilistes töörühmades ning elektrooniline suhtlus. Aktiivsemad arutelud toimusid õigusloome ning ELL protsesside töörühmades. Peamiseks aruteluteemaks olid uue perioodi strateegiate ettevalmistamise toetuse määrus ning uued rakendusmäärused nii põllumajandus-maaelufondi kui sotsiaalfondi vahendite kasutamiseks.

Jätkusid regulaarsed kohtumised maaeluministeriumi maaelupoliitika ja analüüsi osakonna töötajatega ning kolmepoolse töörühma kohtumised, millele osalevad Maaeluministerium, PRIA ja ELL. Sisendit anti erinevate riiklike, maaelu- ja kodanikuühiskonna strateegiate koostamiseks.

Eesti Leader Liit kuulub Maal elamise päeva korraldajate juhtrühma aastal 2022 juhtpartnerina, millega kaasnes toetustaotluste esitamine sihtfinantseerimiseks ning vastavate toetuslepingute sõlmimine Maaeluministeriumil ja Rahandusministeriumiga. Külastuspäev toimus 24. septembril, seekord osales 22 valda ning avatud oli üle 225 külastuspunkti. Külastajaid oli kokku üle 18 000.

Jätkus juunis 2021 alguse saanud Arukate külade arenguprogramm, siseriiklik LEADER koostööprojekt, mille eesmärk on pakkuda tuge ja koolitustegevusi programmis osalevatele küladele oma piirkonna aruka küla strateegia loomiseks ja innovaatiliste piloottegevuste rakendamiseks. Koostööprojekti lisandväärtusena luuakse Eesti arukate külade võrgustik, et suurendada kohalikke kogukondade võimekust ja teadlikkust piirkonna arengu võimalusest. Lisaks luuakse seosed Euroopa arukate külade võrgustikuga Smart Rural 21 (www.smartrural21.eu). Arukate külade programmi viivad ellu 13 Eesti LEADER tegevusrühma, ELL osaleb juhtrühma töös. Projekti tulemuste teemaline arutelu viidi läbi ka Arvamusfestivalil augustis 2022.

Sisekommunikatsiooni vallas uuendati ja täiendati ELL'i kodulehte ning jätkus infokirjade saatmine nii liikmetele kui kõigile Leader tegevusrühmadele. Suvisel üldkoosolekul tähistati liidu 10. tegutsemisaastat ning suveseminaril tunnustati Aasta Tegijat, kelleks valiti Tiiu Rüttele Põlvamaa Partnerluskogust.

Eesti Leader Liit osaleb kolmes rahvusvahelises koostööprojekti:

- **SHERPA** (rural-interfaces.eu) on Horisont 2020 projekt, mille käigus luuakse 40 koostööplatvormi, mis ühendavad maapiirkondade inimesi, teadlasi ja otsustajaid;
- Erasmus+ **VET4CHANGE** projekt keskendub kutsehariduse rolli teadvustamisele piirkonna arengu kontekstis. Partnerid on Prantsusmaa, Islandi, Rumeenia, Sloveenia, Horvaatia ja Belgia eriilmelistest organisatsioonidest;
- Erasmus+ **EPLD** — European Project for Local Democracy in Serbia, France, and Estonia, milles osalevad kolme riigi LEADER tegevusrühmade liidud ning peatähelepanu on programmi rakendamise kogemustel ja maaelupoliitika kujundamisel kolmes riigis.

Eesti Leader Liidul on kavas ka 2023. aastal jätkata ELL töörühmade praktikat, koostööd seniste partneritega, propageerida kogukonnameetodi kasutamist, laiendada liikmeskonda, ning jätkuvalt ühendada, esindada ja arendada kõiki Eesti LEADER tegevusrühmi.

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2022	31.12.2021	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	22 331	31 649	
Nõuded ja ettemaksud	5 886	1 315	2
Kokku käibevarad	28 217	32 964	
Kokku varad	28 217	32 964	
Kohustised ja netovara			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksud	3 964	3 976	3
Kokku lühiajalised kohustised	3 964	3 976	
Kokku kohustised	3 964	3 976	
Netovara			
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	28 988	19 788	
Aruandeaasta tulem	-4 735	9 200	
Kokku netovara	24 253	28 988	
Kokku kohustised ja netovara	28 217	32 964	

Tulemiaruanne

(eurodes)

	2022	2021	Lisa nr
Tulud			
Liikmetelt saadud tasud	58 207	54 854	
Annetused ja toetused	62 214	5 394	4
Tulu ettevõtlusest	0	140	
Muud tulud	0	26	
Kokku tulud	120 421	60 414	
Kulud			
Sihotstarbeliselt finantseeritud projektide otsesed kulud	-58 340	-4 899	
Mitmesugused tegevuskulud	-20 646	-12 370	5
Tööjõukulud	-46 159	-33 930	6
Muud kulud	-14	-18	
Kokku kulud	-125 159	-51 217	
Põhitegevuse tulem	-4 738	9 197	
Muud finantstulud ja -kulud	3	3	
Aruandeaasta tulem	-4 735	9 200	

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2022	2021
Rahavood põhitegevusest		
Põhitegevuse tulem	-4 738	9 197
Põhitegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-4 571	-275
Põhitegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	-12	258
Kokku rahavood põhitegevusest	-9 321	9 180
Rahavood investeerimistegevusest		
Laekunud intressid	3	3
Kokku rahavood investeerimistegevusest	3	3
Kokku rahavood	-9 318	9 183
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	31 649	22 466
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-9 318	9 183
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	22 331	31 649

Netovara muutuste aruanne

(eurodes)

	Kokku netovara	
	Akumuleeritud tulem	
31.12.2020	19 788	19 788
Aruandeaasta tulem	9 200	9 200
31.12.2021	28 988	28 988
Aruandeaasta tulem	-4 735	-4 735
31.12.2022	24 253	24 253

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

MTÜ Eesti Leader Liit raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele, see on avalikkusele suunatud finantsaruandluse nõuete kogu, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega ning mida täiendab rahandusministri määrus. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes põhimõttest, et ühing on jätkuvalt tegutsev. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes ühe euro täpsusega.

Raha

Rahana kajastatakse panga arvelduskontodel olevat raha.

Nõuded ja ettemaksud

Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest. Nõuete hindamisel on vaadeldud iga nõuet eraldi, arvestades teada olevat infot kliendi maksuvõime kohta. Nõuded ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil, lähtudes laekumise tõenäosusest.

Annetused ja toetused

Annetuste ja toetustena kajastatakse sihtfinantseerimine ning mitteliikmetelt saadud mittesihtfinantseerimine. Sihtfinantseerimine kajastatakse tuluna siis, kui sihtfinantseerimine muutub sissenõutavaks ning sihtfinantseerimisega seotud võimalikud tingimused on täidetud.

Tulud

Liikmetelt saadud tuluna kajastatakse tulu liikmemaksudest ning muud liikmetelt saadud tasud. Liikmemaksu tulu kasutatakse ja käsutatakse MTÜ eesmärkide saavutamiseks vastavalt kehtivatele õigusaktidele ning põhikirjale. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamise järel. Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses. Sihtotstarbelised annetused ja toetused kajastatakse tuluna siis, kui tasu muutub sissenõutavaks ja tasuga kaasnevad tingimused on täidetud.

Kulud

Kulud kajastatakse õiglases väärtuses ning kajastatakse samas perioodis kui kajastatakse nendega seotud tulusid. Sihtfinantseeritavad tegevuskulud ja projekti kulud kajastatakse tekkepõhiselt ning sellest saadav tulu kajastatakse tulemiaruanandes proportsionaalselt aruandeperioodi kuludega.

Seotud osapooled

Aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks organisatsiooni juhatuse liikmeid ning tegevjuhti ja eespool nimetatud isikute lähisugulasi ja nendega seotud ettevõtteid.

Lisa 2 Nõuded ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	5 339	5 339
Ostjatelt laekumata arved	5 339	5 339
Ettemaksed	547	547
Tulevaste perioodide kulud	547	547
Kokku nõuded ja ettemaksed	5 886	5 886
	31.12.2021	12 kuu jooksul
Nõuded ostjate vastu	60	60
Ostjatelt laekumata arved	60	60
Ettemaksed	255	255
Tulevaste perioodide kulud	255	255
Laekumata projekti toetus	1 000	1 000
Kokku nõuded ja ettemaksed	1 315	1 315

Lisa 3 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2022	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	2 202	2 202
Võlad töövõtjatele	178	178
Maksuvõlad	1 584	1 584
Kokku võlad ja ettemaksed	3 964	3 964
	31.12.2021	12 kuu jooksul
Võlad tarnijatele	800	800
Võlad töövõtjatele	1 027	1 027
Maksuvõlad	2 149	2 149
Kokku võlad ja ettemaksed	3 976	3 976

Lisa 4 Annetused ja toetused

(eurodes)

	2022	2021
Mittesihototsatabelised annetused ja toetused	6 260	360
sihtfinantseerimine Maal Elamise Päev projekt	46 100	0
sihtfinantseerimine Erasmus projektid	9 854	5 034
Kokku annetused ja toetused	62 214	5 394

Lisa 5 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2022	2021
Mitmesugused bürookulud	561	605
Lähetuskulud	4 751	2 485
IT tarkvara haldus	275	769
Transpordikulu ja isikliku sõiduauto kulu	3 139	1 721
Liikmemaksud	1 600	1 600
Ürituste korraldamine	7 750	3 411
Raamatupidamisteenus	1 704	1 704
Seminaridel osalemise kulu	866	75
Kokku mitmesugused tegevuskulud	20 646	12 370

Lisa 6 Tööjõukulud

(eurodes)

	2022	2021
Palgakulu	35 200	25 765
Sotsiaalmaksud	11 808	8 658
Puhkusereserv	-849	-493
Kokku tööjõukulud	46 159	33 930
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	1	1

Lisa 7 Seotud osapooled

(eurodes)

Liikmete arv majandusaasta lõpu seisuga		
	31.12.2022	31.12.2021
Juriidilisest isikust liikmete arv	21	20

Saldod seotud osapooltega rühmade lõikes

LÜHIAJALISED	31.12.2022	31.12.2021
Nõuded ja ettemaksud		

Asutajad ja liikmed	2 449	60
Kokku nõuded ja ettemaksed	2 449	60
Võlad ja ettemaksed		
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	1 999	152
Kokku võlad ja ettemaksed	1 999	152

MÜÜDUD	2022	2021
	Teenused	Teenused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	21 327	21 472
Kokku müüdnud	21 327	21 472

OSTETUD	2022	2021
	Teenused	Teenused
Tegev- ja kõrgem juhtkond ning olulise osalusega eraisikust omanikud ning nende valitseva või olulise mõju all olevad ettevõtjad	6 415	359
Kokku ostetud	6 415	359

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2022	2021
Arvestatud tasu	35 200	25 765

Tegevjuhile ja juhatuse esimehele arvestatud tasu.